

Právozárečné domy v Novém Jičíně (VII.)

Také další část novojičínského putování za historií a vůní zlatavého moku bude objevná a přiblíží nám osudy dvou právozárečných domů.

Pozapomenutý dům

Dům č. p. 13 na Masarykové náměstí se tak trochu skrývá za plejádou ostatních právozárečných domů a jeho dějinné události jsou spjaty s méně významnými měšťanskými rodinami. Přesto si zaslouží čtenářovu pozornost. První písemná zmínka se váže k roku 1588 ve spojitosti se soukenickou rodinou Gärtlerů, někdy psáno Gürtlerů.

Vlastníkem domu byl tehdy purkmistr, dnes bychom řekli starosta Georg Gürtler. Předsedal takzvanému sboru konšelů, nynější městské radě. Purkmistr byl protějškem rychtáře, což byl nejvyšší jmenovaný úředník. Ve funkci se purkmistři střídali, voleni byli pouze na jeden rok. Změna nastala při reformách císaře Františka Josefa I. v polovině 19. století, kdy prakticky vznikly obecní samosprávy fungující dodnes.

Ale zpátky k právozárečnému domu č. p. 13. Od roku 1656 ho vlastnil Baltzer Koschwitz a následně jeho ovdovělá manželka Rosina. Zajímavým majitelem se stal v roce 1723 Johann Gromes, vyklešovač na Hukvaldech. Na počátku 60. let 18. století se zde objevuje pasiíská rodina Haasů.

Ve válečném roce 1813 zakoupil dům Leopold Hesse – zaplatil za něj vysokou částku 12 600 zlatých. Ve druhé polovině 19. století se zde vystřídaly rodiny Böhmů a až do roku 1922 židovský rod Grünbergerů. Architektura domu se pozměnila na sklonku 19. století, kdy kupříkladu okna v novohistorickém stylu doplnily dekorativně zdobené nadokenní římsy. Na čelní fasádě vznikl – podobně jako na sousedním domě U Jelena – balkon, tentokrát ovšem asymetricky umístěný.

Texty pod foto:

Foto 1: Právozárečný dům č. p. 13 při srazu automobilistů ve 20. letech 20. století. Foto: Muzeum Novojičínska

Foto 2: Pohled z radniční věže pochází z 50. let 20. století. Foto: Muzeum Novojičínska

Soud, hotel i obchoďák

Současné sídlo České pojišťovny na náměstí se vyvinulo z bankovního domu č. p. 14, který při přestavbě v 1. třetině 20. století výrazně změnil svou podobu.

Původně renesanční budova je poprvé zmiňována ve spojitosti se šenkovním měšťanem Simonem Klippelem. V roce 1615 se jako majitel objevuje Jan Fröhlich, ve druhé polovině 17. století se jím stala rodina rentmistra Johanna Rudolfa Unru.

Kožešník Conrad Josef Neysser zakoupil dům v roce 1731 za 5 500 zlatých. Byl strategicky stavěný při hlavní komunikaci vedoucí skrze náměstí, a pravděpodobně i z tohoto důvodu musel v roce 1817 obchodník se sukem August Ludwig Faschank zaplatit vysokou cenu 10 000 zlatých.

Rozsáhlost domu byla unikátní. Po reformě státní správy zde byl po roce 1850 v pronájmu nově zřízený Krajský soud v Novém Jičíně. Tragédie spojená s propadem hlediště s diváky přihlížejícími soudnímu líčení znamenala následný přesun soudu do nové budovy na křižovatce dnešní Tyršovy a Divadelní ulice.

V roce 1879 se vlastníky domu stali hoteliér a komunální politik Hermann Schuster a jeho manželka Rosalie. Schuster se zasloužil o podporu mnoha nových aktivit města, mezi nimiž nechybělo založení muzea a knihovny. Svou práci vykonával spolehlivě a oddaně, včetně vedení policejního sboru, organizace městských jatek a zřízení městského hřbitova. V pohostinských pokojích Hotelu Schuster byli v roce 1891 u příležitosti IV. Moravských zemských sřeleb ubytováni protektor arcivévoda Rainer a oblíbený arcivévoda Eugen. Budovu však jako jednu z posledních před vypuknutím 1. světové války

zcela přestavěl obchodní dům Mercur. Od roku 1922 zde působila komerční banka, od roku 1939 německá kreditní banka.

Radek Polách